

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
Факультет «Дизайн середовища»
Кафедра «Дизайн тканин та одягу»

Шмари́га Марга́рита Андрі́ївна

**ДЕКОНСТРУКТИВІЗМ В ДИЗАЙНІ ОДЯГУ:
ПРИНЦИПИ І МЕТОДИ ПРОЕКТУВАННЯ**

Кваліфікаційна робота на здобуття СВО «Магістр»
зі спеціальності 022 Дизайн
ОПП «Концептуальний дизайн»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело.

_____ Шмари́га Марга́рита

Науковий керівник: Лагода Оксана Миколаївна,
доктор мистецтвознавства, професор, зав. кафедри «Дизайн тканин та одягу»

Харків 2022

АНОТАЦІЯ

Шмариґа М.А. Деконструктивізм в дизайні одягу: принципи і методи проектування. Кваліфікаційна робота на здобуття СВО «Магістр» зі спеціальності 022 – Дизайн, ОПП «Концептуальний дизайн». Харківська державна академія дизайну і мистецтв. Харків. 2022.

Дослідницько-практична робота зосереджена на явищі «деконструкції», його впливі на соціокультурний розвиток суспільства та специфіку проявів у мистецтві та дизайні. Метою дослідження визначено: різноаспектний аналіз деконструкції як явища, її характеристик і особливостей застосування в дизайн-діяльності; відстеження трансформації цього явища в окремий напрямок – деконструктивізм в дизайні костюма. Об'єктом дослідження є деконструкція як явище, сформоване в епоху постмодернізму. Предмет дослідження – принципи і методи деконструктивізму в проектуванні одягу, особливості їх застосування в сучасних практиках дизайну.

Актуальність дослідження обумовлена потребою осмислення прагнень сучасного суспільства до змін, до переживання нового емоційно-чуттєвого досвіду та формування нових поглядів, зокрема, щодо дизайну одягу. Встановлено, що деконструкція по своїй суті є переосмисленням традиційних установ. У пошуках нового досвіду вона змінює правила гри, часом, спотворює поняття, і, таким чином, доводить, що існуючі культурні установки умовні та вже не діють в умовах сучасної реальності. Показано, що деконструкція проявляється через використання принципів трансформації та zero waste як сучасних засобів проектування в дизайні костюма.

У роботі зібрано та проаналізовано: наукові праці вітчизняних та іноземних авторів за темою дослідження; фотоматеріали зразків робіт європейських, японських та американських архітекторів і дизайнерів; електронні ресурси та відео-матеріали модних експертів. При опрацюванні зібраних матеріалів було застосовано такі методи як: систематизація, історико-порівняльний метод, абстрагування, дедукція, системний підхід та

експеримент. Комплексне застосування цих методів надало можливість провести масштабну дослідницьку роботу, встановити досить низький рівень вивченості заявленої теми, реалізувати поставлені мету й завдання та сформулювати обґрунтовані висновки щодо результатів проведеного дослідження. У підсумку, були виявлені передумови виникнення та активного розвитку напрямку деконструктивізм, його вплив на культуру і трансформації в дизайнерських практиках в другій половині XX століття, а також в умовах сучасності, окреслено вектори майбутнього розвитку.

Встановлено різновиди трансформаційних принципів і методів проектування та способи їх застосування в дизайні сучасного костюму. Доведено, що використання методу zero waste є важливою складовою концепцій деконструктивізму в сучасних практиках дизайну, які ґрунтуються на принципах трансформації, деконструкції та виражаються як екологічно-свідомий підхід в проектуванні костюма.

Практична апробація результатів дослідження доводить, що деконструкція – це не лише стильовий напрямок в сучасному дизайні костюма, але й діючий спосіб критичного мислення для розробки перспективного дизайну в індустрії моди майбутнього.

Ключові слова: деконструктивізм, zero waste, трансформація, стійка мода, безвідходне виробництво, емоційний дизайн, еко-дизайн.

ABSTRACT

Shmaryga M. Deconstructivism in fashion design: principles and methods of design. Qualification scientific work for Master's Degree, in specialty 022 – Design, EPP «Conceptual design». Kharkiv State Academy of Design and Arts. Kharkiv. 2022.

Research and practical work are focused on the phenomenon of «deconstruction», its impact on the socio-cultural development of society, and the

specifics of manifestations in art and design. The purpose of the study is defined as a multidimensional analysis of deconstruction as a phenomenon, its characteristics, and features of the application in design activity; tracking the transformation of this phenomenon into a separate direction – deconstructivism in costume design. The object of research is deconstruction a phenomenon formed in the era of postmodernism. The subject of research is the principles and methods of deconstructivism in fashion design, and the features of their application in modern design practices.

The relevance of the study is due to the need to comprehend the aspirations of modern society for change, to experience new emotional and sensual experiences, and the formation of new views, particularly on clothing design. It is established that deconstruction is essentially a rethinking of traditional institutions. In search of new experiences, it changes the rules of the game, sometimes distorts the concepts, and thus proves that the existing cultural attitudes are conditional and no longer work in the conditions of modern reality. It is shown that deconstruction is manifested through the use of the principles of transformation and zero waste as modern design tools in costume design.

The work collected and analyzed: scientific works of domestic and foreign authors on the topic of research; photographic materials of samples of works of European, Japanese and American architects and designers; electronic resources and video materials of fashion experts. When processing the collected materials, the following methods were applied: systematization, historical and comparative method, abstraction, deduction, systematic approach, and experiment. The integrated application of these methods made it possible to conduct large-scale research work, establish a fairly low level of study of the stated topic, realize the goals and objectives, and formulate reasonable conclusions about the results of the study. As a result, the prerequisites for the emergence and active development of deconstructivism, its influence on culture, and transformations in design practices in the second half of the twentieth century, as well as in modern conditions, were identified, and the vectors of future development were outlined.

Varieties of transformational principles and methods of design and ways of their application in the design of modern costumes are established. It is proved that the use of the zero-waste method is an important component of the concepts of deconstructivism in modern design practices, which are based on the principles of transformation, and deconstruction and are expressed as an environmentally conscious approach to costume design.

Practical testing of the research results proves that deconstruction is a style direction in modern costume design and an effective way of critical thinking for developing promising designs in the future fashion industry.

Keywords: deconstructivism, zero-waste, transformation, sustainable fashion, zero-waste production, emotional design, eco-design.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ І. МЕТОД ДЕКОНСТРУКТИВІЗМУ В ДИЗАЙНІ:	
ІСТОРИОГРАФІЯ ПИТАННЯ, ДЖЕРЕЛА І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	10
1.1. Деконструктивізм у контексті постмодерністської культури.....	10
1.2. Метод деконструкції в дизайні одягу.....	18
1.3. Джерела і методи дослідження.....	27
Висновки до першого розділу.....	28
РОЗДІЛ 2. ДИЗАЙН ОДЯГУ ЗА ПРИНЦИПАМИ	
ДЕКОНСТРУКТИВІЗМУ.....	30
2.1. Аналоги технологій та методів проектування.....	30
2.2. Трансформація як метод деконструкції в дизайн-практиках.....	33
2.3. ZERO-WASTE як один із засобів реалізації деконструкції в дизайні одягу.....	38
Висновки до другого розділу.....	42
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА АВТОРСЬКОЇ КОЛЕКЦІЇ ОДЯГУ З	
ВИКОРИСТАННЯМ ПРИНЦИПІВ ДЕКОНСТРУКТИВІЗМУ.....	44
3.1. Вибір і обґрунтування джерела натхнення для створення колекції.....	44
3.2. Формулювання концепції проектної розробки.....	47
3.3. Розробка ескізів колекції та проектної документації.....	49
Висновки до третього розділу.....	55
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60
ДОДАТКИ.....	65

ВСТУП

Деконструктивізм, основним принципом якого є переосмислення традиційних понять, сформувався в епоху постмодернізму. Спочатку дослідники трактують його не як стиль і не як засіб роботи виключно з формою, а як універсальну концепцію, яка дозволяє створювати нескінченну кількість нових контекстів на будь-якому рівні творчості – від формо- до змістоутворення. Деконструктивізм можна розглядати і як стратегію, яка використовує метод деконструкції для досягнення індивідуальних та множинно інтерпретованих творчих цілей. Деконструктивізм неможливий без критичного мислення, спрямованого на руйнування застарілих стереотипів. Він реалізує себе через культурну та формальну децентралізацію, естетичні мутації, дифузії та вільне поєднання різнорідних елементів у нові та нові гібриди, гру та іронію. Він передбачає відсутність завершеності у просторі та часі, як і відсутність будь-якої систематичності та регулярності. Деконструктивізм не визнає жорстких бінарних позицій. Уявлення про «прекрасне» і «потворне» для нього – це виключно об'єкт гри та привід для іронії.

Актуальність теми дослідження. Під впливом деконструктивізму дизайн дедалі більше зачіпає сфери емоційного та підсвідомого. Формулювання «форма слідує функції» замінюється новим – «форма слідує емоції». Дизайнери проєктують речі-знаки та продають емоції та враження, а метод деконструктивізму є одним із способів створення емоційно значущих речей. Емоція, зазвичай, народжується в спроектованому об'єкті за будь-яких порушень. Деконструктивізм – це дуже «живий» метод, що викликає емоції, в ньому у відповідних пропорціях присутні дисонанс та гармонія, що є однією з причин його сильного впливу на культуру періоду постмодернізму та розповсюдження в різних творчих сферах, зокрема, в дизайні костюма. Саме в дизайні одягу деконструкція постає як новий метод проєктування, тобто – формотворення. У другій половині XX ст. формуються нові погляди

на форму і силует та заперечення традиційних дизайн-практик. Особливу активність деконструктивістський рух набирає наприкінці XX ст., коли дизайнери привертають все більше уваги до цього напрямку. Однак, попри існуючу невелику кількість робіт дизайнерів, які працюють у напрямку деконструктивізму, сам процес залишається мало дослідженим. З чого можна зробити висновок, що обрана тема є актуальною.

Мета дослідження – провести комплексний аналіз деконструктивізму як напрямку в дизайні одягу, та виявити особливості методів проектування та принципів їх втілення в дизайні сучасного костюма.

Основні завдання дослідження:

- проаналізувати наукову літературу по обраній темі, сформулювати та систематизувати різнопланові джерела дослідження;
- виявити основні етапи застосування деконструктивізму в дизайні одягу та чинники, які впливали на його розвиток;
- визначити особливості концептуальних підходів, методи і принципи проектування одягу за напрямком деконструктивізму;
- окреслити тенденції розвитку деконструктивізму в умовах сучасності;
- спроектувати авторську колекцію одягу і виготовити в матеріалі одну модель з колекції.

Об’єктом дослідження є деконструктивізм як явище в культурі постмодерну XX – початку XXI століття.

Предмет дослідження – методи проектування та принципи втілення деконструктивізму в сучасному дизайні одягу.

Межі дослідження охоплюють другу половину XX століття і до сьогодення, тому що саме у цей період виникає та розвивається напрям деконструктивізм. В умовах, коли поступово стираються грані між гендерними поняттями та відбувається зміна уявлень про красу та естетичні норми в суспільстві, деконструктивізм постає не тільки як новий метод проектування, але й як світогляд і філософія для дизайнерів сучасних і майбутніх. Головний акцент зроблено на роботах дизайнерів від дев’яностих

років і до сьогодні. Географічні межі охоплюють досвід дизайнерів країн Західної Європи, США і Японії.

Джерела і методи дослідження: зарубіжні та вітчизняні матеріали – наукові статті, публікації, книги, журнали та електронні ресурси. Зразками візуального матеріалу виступають: фотографії архітектурних споруд та технічних креслень, колекції дизайнерів чи окремі моделі, результати експериментів дизайнерів, які працюють у напрямку безвідходного виробництва. У роботі використовуються такі методи дослідження, як: історично-порівняльний, системний підхід, дедукція, абстрагування, систематизація та експеримент.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що обрана тема є багатогранною та неоднозначною, без чітких кордонів та правил. Це дозволяє кожному дизайнеру віднаходити власну позицію трактування та створювати нові засоби реалізації відомих принципів і методів проектування. Деконструктивізм надає безмежний простір для осмислення реальності, що сприяє формуванню нових експериментальних дизайнерських практик. Аналіз і систематизація встановлених принципів деконструктивізму в проектуванні сучасного костюма сприятиме узагальненню вже існуючого досвіду та переосмисленню його значення та функцій одягу в цілому.

Практична цінність роботи полягає в тому, що за результатами дослідження розроблено колекцію жіночого одягу та виготовлено одну модель із спроектованого модельного ряду. Отримані результати практичного застосування методу деконструкції можна використовувати у подальшій практичній роботі з проектування одягу, що трансформується, із застосуванням принципів безвідходного виробництва.

Структура і обсяг дослідження: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура розділів роботи зумовлена поставленими метою та завданнями, специфікою опрацьованих матеріалів, що досліджувалися.

Експозиційно-графічна частина кваліфікаційної роботи

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА НА ЗДОБУТТЯ СВО «МАПІСТР» зі спеціальності 022 Дизайн, ОПП «КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ДИЗАЙН»

«ДЕКОНСТРУКТИВИЗМ В ДИЗАЙНІ ОДЯГУ: ПРИНЦИПИ І МЕТОДИ ПРОЕКТУВАННЯ»

ДИСКОНАНС

Етапи розвитку деконструкції в дизайні одягу

Мета дослідження – провести комплексний аналіз деконструктивізму як підходу в дизайні одягу, та визначити особливості принципів і методів його реалізації в дизайні сучасного костюма.

Об'єкт дослідження – деконструктивізм як явище в культурно-історичному й сучасному ХХІ столітті.

Предмет дослідження – методи проектування та принципи реалізації деконструкції в сучасному дизайні одягу.

Основні завдання дослідження:

- проаналізувати наукову літературу по обраній темі, зобразувати та систематизувати різноманітні джерела дослідження;
- визначити основні етапи застосування деконструктивізму в дизайні одягу та чинники, які впливають на його розвиток;
- визначити особливості концептуальних підходів, методи принципів проектування одягу за напрямком деконструктивізму;
- оформити тенденції розвитку деконструктивізму в умовах сучасності;
- проектувати авторську колекцію одягу і виготовити в матеріал одягу новелу з колекції.

Джерело натхнення

Архітектура деконструктивізму – є головним чинником, завдяки якому про деконструкцію дізнався широка аудиторія. Саме через архітектуру деконструктивізм потрапив у дизайн одягу та розвинувся у власному класі. Деконструктивна архітектура відноситься до авіа техніки у галузі – конструкції, геометричних форм, а у другому – пластичних та гнучких. Вона це до уваги, було використано підсвідомі геометричні та пластичні форми, перекреснені для розробки колекції. Стала проектом архітектора деконструктивізму – Даниїла Лібескіна – Заха Хадід.

Даниїл Лібескіна

Заха Хадід

Концепції

Колекція деконструктивного одягу «Дисонанс» складається з 17 елементів. Вона одяг має чіткі геометричні форми, ніжний колірний палітр, ніжний шов одягу – це саме підлога, силует без чіткого означення, вершини одягу – це суцільно мінеральні та неспостережні. При роботі над колекцією, мета була не створення форми та плавності, а навпаки, протилежне та застосування у разі одягу – це, за своєю природою, колекція була мінімалістичною та формою та сприйняття. Колекція була створена з несподіваними елементами, які відображали архітектуру, біологію, відносини (періодичні ряди). Проектом роботи створено на жовтень від 20 до 40 років, які мають у собі складні та темні структури. Підсвідомі елементи мають вигляд мікро та макромасштабів і частіше, ніж інші, розглядаються обома типами біології до розуміння динамічних та статичних. Основні прояви реалізації тенденції деконструктивізму в колекції – це трансформація та різні мови. Об'єктом методів є дослідження в одягу деконструктивізму (структури, форми, кольори і фактури, як завжди речі набувають незвичайного значення. В залежності від того, як подана буде новела одягу, та як вона буде відома, це буде сприйнято як послужило. Трансформація одягу має вплив на вибір сприйняття, розуміння, а не лише у вигляді. Колекція одягу передати незалежно та самостійно, підкреслити її переваги.

Концепція

Технічні рисунки

Муд-борд

Фур-екслі

Деталі

Фото вистави

Кріп ZERO-WASTE

Автор проекту: Маргарита Шмаріта. Керівник: док. мист., професор Оксана Лагода. 2022 рік